

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Ceza İşleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 19120602-045-02-0014-2019-E.268/13896
Konu : Soruşturma Dosyasının Avukat Tarafından
Vekaletname veya Görevlendirme
Yazısı Olmadan İncelenmesi

18/02/2019

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİNE

İlgi : a) 10/01/2019 tarihli ve 41870694-899-657 sayılı yazınız.
b) 22/01/2019 tarihli ve 19120602-045-02-0014-2019-E.113/7003 sayılı yazınız.
c) 31/01/2019 tarihli ve 41870694-899-2540 sayılı yazınız.

Avukatın, vekaletname veya baro tarafından görevlendirme yazısı olmadan soruşturma dosyasını inceleyip inceleyemeyeceği hususunda görüş bildirilmesi talebini içeren ilgi yazılar incelendi.

Bilindiği üzere;

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun,

“Tanımlar” kenar başlıklı 2 nci maddesinde; “(1) Bu Kanunun uygulanmasında;

...

c) Müdafî: Şüpheli veya sanığın ceza muhakemesinde savunmasını yapan avukatı,

d) Vekil: Katılan, suçtan zarar gören veya malen sorumlu kişiyi ceza muhakemesinde temsil eden avukatı,

e) Soruşturma: Kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi,

f) Kovuşturma: İddianamenin kabulüyle başlayıp, hükmün kesinleşmesine kadar geçen evreyi,

...

İfade eder.”

"Elektronik işlemler" kenar başlıklı 38/A maddesinde; "(1) Her türlü ceza muhakemesi işlemlerinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) kullanılır. Bu işlemlere ilişkin her türlü veri, bilgi, belge ve karar, UYAP vasıtasıyla işlenir, kaydedilir ve saklanır.

(2) Kanunlarda gösterilen istisnalar hariç olmak üzere, dosyalar güvenli elektronik imza kullanılarak UYAP'tan incelenebilir ve her türlü ceza muhakemesi işlemi yapılabilir.

..."

“Şüphelinin veya sanığın müdafî seçimi” kenar başlıklı 149 uncu maddesinde; “(1) Şüpheli veya sanık, soruşturma ve kovuşturmanın her aşamasında bir veya birden fazla müdafîin yardımından yararlanabilir; kanunî temsilcisi varsa, o da şüpheliye veya sanığa müdafî seçebilir.

(2) Soruşturma evresinde, ifade almada en çok üç avukat hazır bulunabilir. Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar bakımından yürütülen kovuşturmalarda, duruşmada en çok üç avukat hazır bulunabilir.

(3) Soruşturma ve kovuşturma evrelerinin her aşamasında avukatın, şüpheli veya sanıkla görüşme, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukukî yardımda bulunma

hakkı engellenemez, kısıtlanamaz.”

“Müdafinin görevlendirilmesi” kenar başlıklı 150 nci maddesinde; “(1) Şüpheli veya sanıktan kendisine bir müdafii seçmesi istenir. Şüpheli veya sanık, müdafii seçebilecek durumda olmadığını beyan ederse, istemi halinde bir müdafii görevlendirilir.

(2) Müdafii bulunmayan şüpheli veya sanık; çocuk, kendisini savunamayacak derecede malul veya sağır ve dilsiz ise, istemi aranmaksızın bir müdafii görevlendirilir.

(3) Alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmada ikinci fıkra hükmü uygulanır.

(4) Zorunlu müdafilikle ilgili diğer hususlar, Türkiye Barolar Birliğinin görüşü alınarak çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

“Müdafinin dosyayı inceleme yetkisi” kenar başlıklı 153 üncü maddesinde; “(1) Müdafii, soruşturma evresinde dosya içeriğini inceleyebilir ve istediği belgelerin bir örneğini harçsız olarak alabilir.

(2) Müdafinin dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla kısıtlanabilir. Bu karar ancak aşağıda sayılan suçlara ilişkin yürütülen soruşturmalarda verilebilir:

a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Kasten öldürme (madde 81, 82, 83),

2. Cinsel saldırı (birinci fıkra hariç, madde 102),

3. Çocukların cinsel istismarı (madde 103),

4. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188),

5. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (madde 220),

6. Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar (madde 302, 303, 304, 307, 308),

7. Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (madde 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316),

8. Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (madde 326, 327, 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337).

b) 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları.

c) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 160 ıncı maddesinde tanımlanan zimmet suçu.

d) 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan suçlar.

(3) Yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında, ikinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(4) Müdafii, iddianamenin mahkeme tarafından kabul edildiği tarihten itibaren dosya içeriğini ve muhafaza altına alınmış delilleri inceleyebilir; bütün tutanak ve belgelerin örneklerini harçsız olarak alabilir.

(5) Bu maddenin içerdiği haklardan suçtan zarar görenin vekili de yararlanır.”

“Soruşturmanın gizliliği” kenar başlıklı 157 nci maddesinde; “(1) Kanunun başka hüküm koyduğu hâller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek koşuluyla soruşturma evresindeki usul işlemleri gizlidir.”

“Mağdur ile şikâyetçinin hakları” kenar başlıklı 234 üncü maddesinde; “(1) Mağdur ile şikâyetçinin hakları şunlardır:

a) Soruşturma evresinde;

1. Delillerin toplanmasını isteme,

2. Soruşturmanın gizlilik ve amacını bozmamak koşuluyla Cumhuriyet savcısından belge örneği isteme,

3. Vekili bulunmaması halinde, cinsel saldırı suçu ile alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme,

4. 153 üncü maddeye uygun olmak koşuluyla vekili aracılığı ile soruşturma belgelerini ve elkonulan ve muhafazaya alınan eşyayı inceletme,

5. Cumhuriyet savcısının, kovuşturmaya yer olmadığı yönündeki kararına kanunda yazılı usule göre itiraz hakkını kullanma.

...

(2) Mağdur, onsekiz yaşını doldurmamış, sağır veya dilsiz ya da meramını ifade edemeyecek derecede malûl olur ve bir vekili de bulunmazsa, istemi aranmaksızın bir vekil görevlendirilir.

(3) Bu haklar, suçun mağdurları ile şikâyetçiye anlatılıp açıklanır ve bu husus tutanağa yazılır.”

1136 sayılı Avukatlık Kanununun,

“Avukatlığın amacı” kenar başlıklı 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında; “Yargı organları, emniyet makamları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüsleri, özel ve kamuya ait bankalar, noterler, sigorta şirketleri ve vakıflar avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak zorundadır. Kanunlarındaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu kurumlar avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri incelemesine sunmakla yükümlüdür. Bu belgelerden örnek alınması vekaletname ibrazına bağlıdır. Derdest davalarda müzekkereler duruşma günü beklenmeksizin mahkemeden alınabilir.”

“İşin reddedildiğinin bildirilmesi” kenar başlıklı 37 nci maddesinin birinci fıkrasında; “Avukat, kendisine teklif olunan işi sebep göstermeden reddedebilir. Reddin, iş sahibine gecikmeden bildirilmesi zorunludur.”

“İşin reddi zorunluluğu” kenar başlıklı 38 inci maddesinde; “Avukat;

a) Kendisine yapılan teklifi yolsuz veya haksız görür yahut sonradan yolsuz veya haksız olduğu kanısına varırsa,

b) Aynı işte menfaati zıt bir tarafa avukatlık etmiş veya mütalaa vermiş olursa,

c) Evvelce hâkim, hakem, Cumhuriyet savcısı, bilirkişi veya memur olarak o işte görev yapmış olursa,

d) Kendisinin düzenlediği bir senet veya sözleşmenin hükümsüzlüğünü ileri sürmek durumu ortaya çıkmışsa,

e) (İptal: Anayasa Mahkemesi’nin 2/6/1977 tarihli ve E. 1977/43, K. 1977/84 sayılı kararı ile)

f) Görmesi istenilen iş, Türkiye Barolar Birliği tarafından tespit edilen mesleki dayanışma ve düzen gereklerine uygun değilse,

Teklifi reddetmek zorunluğundadır.

Bu zorunluluk, avukatların ortaklarını ve yanlarında çalıştırdıkları avukatları da kapsar.”

“İşlerin stajyer veya sekreterle takibi, dava dosyalarının incelenmesi ve dosyadan örnek alma” kenar başlıklı 46 ncı maddesinde; “ Avukat, işlerini kendi sorumluluğu altındaki stajyeri veya yanında çalışan sekreteri eliyle de takip ettirebilir, fotokopi veya benzeri yollarla örnek alabilir. Avukatın onanmasını istemediği örnekler harca tâbi değildir.

Avukat veya stajyer, vekâletname olmaksızın dava ve takip dosyalarını inceleyebilir. Bu inceleme isteğinin ilgililerce yerine getirilmesi zorunludur. Vekâletname ibraz etmeyen avukata dosyadaki kağıt veya belgelerin örneği veya fotokopisi verilmez.”

“Örnek çıkarabilme ve tebligat yapabilme hakkı” kenar başlıklı 56 ncı maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında; “Asıllarının verilmesi kanunda açıkça gösterilmeyen hallerde avukatlar, takibettikleri işlerde, aslı kendilerinde bulunan her türlü kağıt ve belgelerin örneklerini kendileri onaylıyarak yargı mercileri ile diğer adalet dairelerine verebilirler.

Aslı olmayan vekaletname veya diğer kağıt ve belgelerin örneğini onaylayan yahut

aslına aykırı örnek veren avukat, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

06/08/2015 tarihli ve 29437 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdarî ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmeliğin,

“Cumhuriyet başsavcılığı ön büro işlemleri” kenar başlıklı 136 ncı maddesinde; “(1) Cumhuriyet başsavcılığı ön büro personelinin görevleri şunlardır:

a) Kapalı dosyalarda; mağdur, şikâyetçi, suçtan zarar gören ve vekilleri ile şüpheli ve müdafinin talebi hâlinde kapak bilgisi, belge ve karar örneğini kimlik tespiti yaparak vermek.

b) Kısıtlama kararı olmayan derdest soruşturma dosyalarında; mağdur, şikâyetçi, suçtan zarar gören ve vekilleri ile şüpheli ve müdafinin talebi hâlinde dosya içerisindeki belgelerin örneğini kimlik tespiti yaparak vermek.

c) Kapalı ve derdest soruşturma dosyalarında; kapak bilgisi, belge ve karar örneği talep eden kişinin dosyadaki sıfatı hususunda tereddüt oluşması hâlinde, talep konusunda karar vermek üzere Cumhuriyet savcısını bilgilendirerek talimatı doğrultusunda gereğini yapmak.

ç) Derdest soruşturma dosyalarına ibraz edilen dilekçe, belge ya da diğer evrakı kimlik tespiti yaparak teslim alıp, ikinci fıkranın (a), (b), (c) ve (ç) bentlerinde belirtilen işlemleri yapmak, ayrıca tutuklu soruşturma dosyalarında derhâl ilgili zabıt kâtibini bilgilendirmek.

...

“Soruşturma evrakının incelenmesi ve örnek alınması” kenar başlıklı 137 nci maddesinde;

“(1) Kanunun başka hüküm koyduğu hâller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek şartıyla soruşturma evresindeki usul işlemleri gizlidir.

(2) Şüpheli ve müdafii soruşturma evresinde dosya içeriğini inceleyebilir ve istediği belgelerin bir örneğini fizikî ya da elektronik ortamda harçsız olarak alabilir.

(3) Şüpheli ve müdafii dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek almasına ilişkin yetkisi, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise Cumhuriyet savcısının istemi ve ilgili hâkimin kararıyla kısıtlanabilir.

(4) Yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında üçüncü fıkra hükmü uygulanmaz.

(5) Bu maddenin içerdiği haklardan mağdur, şikâyetçi, suçtan zarar gören ve vekilleri de yararlanır.

(6) İncelemenin yapıldığına veya belge örneği alındığına dair düzenlenen dosya inceleme ya da belge örneği alma tutanağı, dosyayı inceleyen veya belge örneği alan ile nezaret eden görevli tarafından imzalandıktan sonra taranarak UYAP’a aktarılır.

(7) Soruşturma evrakı soruşturmayı geciktirmemek kaydıyla Cumhuriyet savcısının belirleyeceği personel huzurunda kalemde veya ön büroda incelenir.”

Hükümleri yer almaktadır.

Görüldüğü üzere; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 2 nci maddesine göre müdafii; şüpheli veya sanığın ceza muhakemesinde savunmasını yapan avukatı, vekil ise; katılan, suçtan zarar gören veya malen sorumlu kişiyi ceza muhakemesinde temsil eden avukatı ifade etmektedir.

Anılan Kanunun 149 uncu maddesinde ise; şüphelinin soruşturma aşamasında bir veya birden fazla müdafii yardımından yararlanabileceği, kanunî temsilcisi varsa, onun da şüpheliye müdafii seçebileceği belirtilmiş, aynı maddenin son fıkrasında da soruşturma evresinin her aşamasında avukatın, şüpheli ile görüşme, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukukî yardımda bulunma hakkının engellenemeyeceği ve kısıtlanamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Kanunun müdafii görevlendirilmesini düzenleyen 150 nci maddesinde, şüpheliden

kendisine bir müdafî seçmesinin isteneceği, şüpheli, müdafî seçebilecek durumda olmadığını beyan ederse, istemi halinde bir müdafî görevlendirileceği, müdafî bulunmayan şüphelinin; çocuk, kendisini savunamayacak derecede malul veya sağır ve dilsiz ise; istemi aranmaksızın bir müdafî görevlendirileceği, ayrıca alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soruşturmada şüphelinin istemi aranmaksızın müdafî görevlendirileceği öngörülmüştür.

5271 sayılı Kanununun 234 üncü maddesinde de mağdur ile şikâyetçinin hakları düzenlenmiştir. Söz konusu maddede mağdur veya müştekinin; cinsel saldırı suçu ile alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme hakkı bulunduğu, ayrıca 153 üncü maddeye uygun olmak koşuluyla vekili aracılığı ile soruşturma belgelerini inceleyebileceği belirtilmiştir.

Öte yandan, 5271 sayılı Kanununun 157 nci maddesinde; kanunun başka hüküm koyduğu hâller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek koşuluyla soruşturma evresindeki usul işlemlerinin gizli olduğu hüküm altına alınmıştır.

Müdafîin dosyayı inceleme ve belge alma yetkisi ise 5271 sayılı Kanununun 153 üncü maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; müdafî, soruşturma evresinde dosya içeriğini inceleyebilir ve istediği belgelerin bir örneğini harçsız olarak alabilir. Müdafîin dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise maddenin ikinci fıkrasında sayılan belirli suçlardan soruşturma yapılması halinde, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla kısıtlanabilir. Anılan maddenin içerdiği haklardan suçtan zarar gören vekili de yararlanabilir.

Diğer taraftan, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun avukatlığın amacını düzenleyen 2 nci maddesinde; yargı organları, kanunlarındaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri incelemesine sunmakla yükümlü kılınmıştır. Maddede açıkça diğer kanunlardaki özel hükümler saklı tutulmuştur.

Anılan Kanunun dava dosyalarının incelenmesi ve dosyadan örnek almasını düzenleyen 46 ncı maddesinde ise avukatın, vekâletname olmaksızın dava ve takip dosyalarını inceleyebileceği, bu inceleme isteğinin ilgililerce yerine getirilmesinin zorunlu olduğu, ancak vekâletname ibraz etmeyen avukata dosyadaki kağıt veya belgelerin örneği veya fotokopisinin verilmeyeceği hüküm altına alınmıştır. Söz konusu madde, açıkça dava dosyalarının incelenmesi başlığını taşımakta olup, burada yer alan dava ibaresinden kastın, ceza yargılaması için iddianamenin kabulünden sonraki kısmı ifade ettiği, dava dosyalarının incelenmesi ibaresi ile ceza soruşturma dosyasının incelenmesinin kastedilmediği sonucuna varılmaktadır. Ayrıca, maddede yer alan takip dosyasının ise icra takip dosyaları olduğu değerlendirilmektedir.

Müdafî veya vekilin dosya inceleme yetkisi ile ilgili olarak Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdarî ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik hükümlerine değinilmesinde de fayda bulunmaktadır.

Yönetmeliğin 136 ncı maddesinde Cumhuriyet başsavcılığı ön büro personelinin görevleri belirlenmiştir. Buna göre personelin;

Kapalı dosyalarda, mağdur, şikâyetçi, suçtan zarar gören ve vekilleri ile şüpheli ve müdafîin talebi hâlinde kapak bilgisi, belge ve karar örneğini kimlik tespiti yaparak vermek,

Kısıtlama kararı olmayan derdest soruşturma dosyalarında; mağdur, şikâyetçi, suçtan zarar gören ve vekilleri ile şüpheli ve müdafîin talebi hâlinde dosya içerisindeki belgelerin örneğini kimlik tespiti yaparak vermek,

Kapalı ve derdest soruşturma dosyalarında; kapak bilgisi, belge ve karar örneği talep eden kişinin dosyadaki sıfatı hususunda tereddüt oluşması hâlinde, talep konusunda karar vermek üzere Cumhuriyet savcısını bilgilendirerek talimatı doğrultusunda gereğini yapmak şeklinde görevleri bulunmaktadır.

Aynı Yönetmeliğin, soruşturma evrakının incelenmesi ve örnek alınmasını düzenleyen

137 nci maddesinde ise, kanunun başka hüküm koyduğu hâller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek şartıyla soruşturma evresindeki usul işlemlerinin gizli olduğu, şüpheli ve müdafinin soruşturma evresinde dosya içeriğini inceleyebileceği ve istediği belgelerin bir örneğini fizikî ya da elektronik ortamda harçsız olarak alabileceği, şüpheli ve müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek almasına ilişkin yetkisinin, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise Cumhuriyet savcısının istemi ve ilgili hâkimin kararıyla kısıtlanabileceği, yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanakların şüpheli veya müdafiiine verilebileceği, bu maddenin içerdiği haklardan mağdur, şikâyetçi, suçtan zarar gören ve vekillerinin de yararlanacağı belirtilmiştir.

Aynı maddede ayrıca, incelemenin yapıldığına veya belge örneği alındığına dair düzenlenen dosya inceleme ya da belge örneği alma tutanağının, dosyayı inceleyen veya belge örneği alan ile nezaret eden görevli tarafından imzalandıktan sonra taranarak UYAP'a aktarılacağı, soruşturma evrakının soruşturmayı geciktirmemek kaydıyla Cumhuriyet savcısının belirleyeceği personel huzurunda kalemde veya ön büroda inceleneceği öngörülmüştür.

Konuyla ilgili olarak ele alınması gereken bir diğer husus ise, 5271 sayılı Kanunun 149 uncu maddesinde yer alan soruşturma evresinin her aşamasında avukatın, şüpheli ile görüşme, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukukî yardımda bulunma hakkının engellenemeyeceği ve kısıtlanamayacağı dair hükümdür.

Anılan düzenleme uyarınca müdafî, vekâletname olmaksızın şüpheli ile görüşebilmekte, ifade alma veya sorgu sürecinde yanında olma hakkında sahip olmaktadır. Bu maddede yer alan hukuki yardımdan yararlanma hakkının, müdafinin vekâletname olmaksızın soruşturma dosyasını incelemeyi kapsayıp kapsamadığı, ayrıca dosyayı incelemeyi hukuki yardımda bulunmasının mümkün olup olmadığı hususları da incelenmelidir.

Şüphelinin açık iradesi ile müdafî olarak belirlenen kişinin soruşturma dosyasını inceleyebileceği, dosyada gizlilik kararı bulunması halinde, şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanakları inceleyebileceği açıktır.

Şüphelinin, söz konusu avukatı, müdafî olarak seçip seçmediği öncelikle vekâletnameden anlaşılabilir. Baro tarafından görevlendirme yapılması halinde de sonuç aynıdır. Bu kapsamda, 5271 sayılı Kanunun 38/A maddesi uyarınca dosyada müdafî veya vekil olarak kayıtlı bulunan avukat, söz konusu dosyayı UYAP sisteminden inceleyebilmekte ve örnek alabilmektedir.

Şüpheli ile ilgili ifade alma veya sorgu gibi işlemlere katılan veya dosyadan müdafî ile görüştüğü anlaşılan avukatın, şüphelinin müdafii olduğu, yani bu durumda şüphelinin bu kişiyi müdafî olarak kabul ettiğine dair bir zımni kabulü olduğu sonucuna varılabilecektir. Yine, şüpheli veya kanuni temsilcisi ile birlikte, ön büro veya Cumhuriyet savcılığında hazır olan müdafiiye de soruşturma evrakının incelenmesi hususunda bir sakınca bulunmadığı düşünülmektedir. Bu durumda, dosya inceleme tutanağını hazırlayan personelin, bu hususlara tutanakta yer vermesi gerekir.

Diğer taraftan, 1136 sayılı Kanunun 37 nci maddesinde; avukatın, kendisine teklif olunan işi sebep göstermeden reddedebileceği, reddin, iş sahibine gecikmeden bildirilmesinin zorunlu olduğu düzenlenmiştir. Ayrıca, anılan Kanunun 38 inci maddesinde; işin reddi zorunluluğu hüküm altına alınmış, avukatın; kendisine yapılan teklifi yolsuz veya haksız görmesi yahut sonradan yolsuz veya haksız olduğu kanısına varması, aynı işte menfaati zıt bir tarafa avukatlık etmiş veya mütalaa vermiş olması, evvelce hâkim, hakem, Cumhuriyet savcısı, bilirkişi veya memur olarak o işte görev yapmış olması, kendisinin düzenlediği bir senet veya sözleşmenin hükümsüzlüğünü ileri sürmek durumunun ortaya çıkması, görmesi

istenilen işin, Türkiye Barolar Birliği tarafından tespit edilen mesleki dayanışma ve düzenin gereklerine uygun olmaması hallerinde teklifi reddetmek zorunda olduğu öngörülmüştür.

Avukatın, soruşturma dosyasını incelemeden önce vekâletname alması gerektiğinin düşünülmesi halinde, söz konusu avukatın 1136 sayılı Kanunun 37 ve 38 ini maddelerinde düzenlenen haklarını ve yükümlülüklerini etkili olarak kullanamayabileceği de ortadadır. Ayrıca, uygulamada adil yargılanma hakkı kapsamında ele alınan savunma hakkının sınırlandığı itirazları ile de karşılaşılabilir.

O halde; vekâletname ve barodan görevlendirme yazısı haricinde, avukatın hangi koşullarla soruşturma dosyasını inceleyebileceği hususunda mevcut mevzuat hükümleri ışığında bir değerlendirilme yapılması gerekmektedir.

Bu kapsamda; vekaletname ve görevlendirme belgesi olmayan avukatın, soruşturma dosyasının hangi tarafı ile ilgili inceleme yapmak istediğine dair beyanını içeren imzalı dilekçesi ve ekinde baro kimlik belgesinin bir örneği ile ilgili adli merciye dosya inceleme talebinde bulunabileceği düşünülmektedir.

Yine, avukatın tarafın iznini içeren imzalı dilekçesi ile birlikte, kendi dilekçesi ve baro kimlik belgesinin bir örneğini ekleyerek de inceleme talebinde bulunabileceği, ancak bu aşamada avukatın lehine inceleme yapmak istediği kişinin talep dilekçesinin aslı kendisinde ise örneğini onaylayarak adli mercilere sunabileceği, aslı kendisinde olmayan taraf dilekçesinin suretini adli mercilere sunamayacağı, aksi uygulamanın 1136 sayılı Kanunun 56 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına aykırılık oluşturacağı sonucuna varılmaktadır.

Son olarak, vekâletname veya görevlendirme yazısı olmadan dilekçeye istinaden inceleme yapan avukat tarafından, soruşturmanın gizliliği ilkesi ile kişisel verilerin korunması ve lekelenmeme haklarına riayet edilmesi gerektiğinin ve aksi davranışın hukuki ve cezai sorumluluk doğurabileceğinin bilinmesi, ayrıca ilgili tarafın dilekçesi olmadan, avukatın yalnızca kendi dilekçesi ile inceleme yapması durumunda, tarafın inceleme yapılması hususunda avukattan sözlü talepte bulunduğunu ilerleyen aşamalarda reddedebileceği hususunun da göz önünde bulundurulması gerektiği değerlendirilmektedir.

Bu itibarla;

1- Soruşturma evresinin gizli olduğu, şüpheli müdafii ya da katılan, suçtan zarar gören veya malen sorumlu kişi vekilinin soruşturmanın amacını tehlikeye düşürmemek kaydıyla soruşturmadan bilgi alması veya soruşturma evrakını inceleyebilmesi için müdafii veya vekili olduğunu beyan ettiği şahıslarla ilgili UYAP'ta kaydının bulunması ya da müdafii veya vekil sıfatını aldığına dair bir görevlendirme yazısı ya da vekaletnameyi Cumhuriyet savcılığına ibraz etmesi gerektiği,

2- Avukatın, lehine inceleme yapmak istediği şahısla ilgili UYAP kaydı, müdafii veya vekil sıfatını aldığına dair bir görevlendirme yazısı ya da vekaletnamesinin bulunmadığı hallerde;

a) Avukat tarafından, soruşturma dosyasının hangi tarafı ile ilgili inceleme yapılmak istediğine dair kendisinin imzalı beyanını içeren dilekçesi ve ekinde baro kimlik belgesinin bir örneği ile ön büro veya Cumhuriyet savcılığı soruşturma bürosuna başvuruda bulunabileceği,

b) Avukat tarafından, tarafın iznini içeren imzalı dilekçesi ile kendi dilekçesi ve baro kimlik belgesi örneği ile birlikte dosya inceleme talebinde bulunabileceği,

c) Avukatın tarafın inceleme izin dilekçesinin aslı kendisinde bulunuyor ise suretini onaylayarak adli mercilere sunabileceği, aslı kendisinde bulunmayan taraf dilekçesini sunmasının 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 56 ncı maddesine aykırılık teşkil edeceği,

d) Soruşturma dosyasında kısıtlama kararı bulunuyor ise ilgili tarafın katılma hakkının bulunduğu işlemler ile bilirkişi raporlarının söz konusu avukatın incelemesine sunulabileceği,

3- Tüm bu işlemlere dosya inceleme tutanağında yer verilmesi ve taraflar ya da müdafii veya vekiller tarafından sunulan dilekçeler ile eklerinin taranarak UYAP sistemine aktarılması

gerektiği,

Düşünölmekle birlikte sorunun kanun ve yargı yoluyla çözümlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Bilgilerine rica ederim.

Aytekın SAKARYA
Hâkim
Bakan a.
Genel Müdür

*** Bu belge, 5070 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak elektronik imza ile imzalanmıştır.
Ayrıca fiziki olarak gönderilmeyecektir.**

Millî Müdafaa Cad.No.22 Bakanlıklar 06420 Bakanlıklar-Çankaya/ ANKARA Bilgi için:Burak VURAL

Tel:0312 414 82 14 - Fax : 0312 219 43 19

Memur

E-posta:cigm@adalet.gov.tr İnternet adresi:www.adalet.gov.tr